

РОЗДІЛ 4. РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ
І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКАОЦІНКА ТУРИСТИЧНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ
З УРАХУВАННЯМ ДОБРОБУТУ ЇХ НАСЕЛЕННЯEVALUATION OF TOURIST ATTRACTIVENESS OF UKRAINIAN REGIONS
TAKING INTO ACCOUNT WELFARE OF THEIR POPULATION

У даній статті було досліджено теоретико-методологічні основи розвитку туризму в Україні з урахуванням добробуту населення регіонів. Проаналізовано сучасний стан добробуту населення за допомогою інтегральних демографічних, соціальних, економічних та екологічних показників та виявлено чіткий зв'язок між тенденціями розвитку туризму та рівнем добробуту населення як основного споживача туристичних послуг. Доведено, що туристський ринок дуже чутливий до змін у зовнішньому економічному середовищі та може розвиватися у мирних умовах, тим самим забезпечувати підвищення зайнятості населення, зростання добробуту населення регіонів та попиту на туристичні послуги.

Ключові слова: добробут населення, інтегральний показник, індикатор, туристичні потоки, туристична інфраструктура, в'їзний і внутрішній туризм.

В данной статье были исследованы теоретико-методологические основы развития туризма в Украине с учетом благосостояния населения регионов. Проанализировано современное состояние благосостояния населения посредством интегральных демографических, социальных, экономических и экологических показателей и выявлена четкая связь между тенденциями развития туризма и уровнем благосостояния населения как основного потреби-

теля туристических услуг. Доказано, что туристский рынок очень чувствителен к изменениям во внешней экономической среде и может развиваться в мирных условиях, тем самым обеспечивать повышение занятости населения, рост благосостояния населения регионов и спроса на туристические услуги.

Ключевые слова: благосостояние населения, интегральный показатель, индикатор, туристические потоки, туристическая инфраструктура, въездной и внутренний туризм.

In this article, the theoretical and methodological foundations of tourism development in Ukraine are studied taking into account the welfare of the population of regions. The present state of welfare of the population is analysed with the help of integrated demographic, social, economic, and ecological indicators, and a clear link between the trends of tourism development and the level of welfare of the population as the main consumer of tourist services is revealed. It is proved that the tourist market is very sensitive to changes in the external economic environment and can develop in peaceful conditions, thus ensuring employment growth, increasing the welfare of the population of regions, and the demand for tourism services.

Key words: welfare of population, integral indicator, indicator, tourist flows, tourist infrastructure, inbound and domestic tourism.

УДК 338.48(330.36)

Дружиніна В.В.д.е.н., професор кафедри туризму
Кременчуцький
національний університет
імені Михайла Остроградського**Махія К.В.**магістр
Кременчуцький
національний університет
імені Михайла Остроградського

Постановка проблеми. Туризм – одна з найперспективніших галузей економіки у світі. Адже, розвиток туризму суттєво впливає на такі сектори економіки, як: транспорт, торгівля, зв'язок, будівництво, сільське господарство, виробництво товарів народного споживання, і є одним із найбільш перспективних напрямів структурної перебудови економіки. Особливо важливим є врахування впливу туристичної галузі на добробут населення. Належне дослідження та використання здобутих знань дозволить суттєво підвищити ефективність діяльності туристичної галузі країни в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Одними з перших дослідників, які вивчали добробут населення та його вплив на туристичну галузь були: Л.І. Абалкін, Д.П. Богиня, І.К. Бондар, О.С. Власюк, В.М. Геєць, О.М. Гладун, Т.М. Кір'ян, В.С. Крисаченко, М.Т. Степико, М.Г. Назаров, В.Я. Райцин, О.С. Ревайкін, Н.М. Римашевська та інші.

Однак, незважаючи на численні дослідження і аналіз добробуту населення та туристичного розвитку України, питання залишається актуальним через нестабільну ситуацію в країні та оцінювання вимагає постійного вдосконалення шляхом застосування нових методів дослідження, особливо у регіональному розрізі, з метою виявлення і усунення диспропорцій у добробуті населення та кількості туристичних потоків, які надходять у країну та її регіони.

Виділення невирішеної проблеми. На сьогоднішній день добробут населення тісно пов'язаний з кількістю туристичних потоків та туристичною галуззю в цілому, але в ситуації, яка склалася в Україні цьому не було приділено достатньої уваги, це і посприяло визначенню мети роботи.

Постановка завдання. Метою статті є статистичне оцінювання добробуту населення в аспекті прямого корелювання туристичної привабливості різних регіонів України

Виклад основного матеріалу дослідження. Індустрія туризму є однією з найперспективніших галузей світового господарства, що інтенсивно розвиваються. В економіці окремої країни туризм виконує ряд функцій: є джерелом валютних надходжень для країн і засобом для забезпечення зайнятості; розширює вкладення у платіжний баланс і ВНП країни; сприяє диверсифікації економіки, створюючи галузі, які обслуговують сферу туризму; зі зростанням зайнятості у сфері туризму збільшуються доходи населення і підвищується рівень добробуту нації [1]. Отже, туристична галузь прямо і опосередковано впливає на добробут населення і сприяє покращенню індикаторів життя населення.

Теорія добробуту завжди була популярною, адже у ній міститься еволюція суспільства і відображаються не лише матеріальні потреби, а ще й потреби у відпочинку, оздоровленні, пізнанні чогось нового, тому поняття туризм і добробут тісно пов'язані між собою і взаємодоповнюються. Добробут формує ієрархію потреб і визначає рівень їх загального задоволення.

Повнота та результативність статистичного оцінювання добробуту населення та його вплив на туристичну галузь залежить від системи показників, що використовується при проведенні дослідження. На підставі вивчення, систематизації та узагальнення світового і вітчизняного досвіду побудови систем показників для оцінки добробуту населення обґрунтовано власну систему показників, яка охоплює економічні, демографічні, соціальні та екологічні індикатори інтегральних показників добробуту та може бути основою для визначення найпривабливіших регіонів нашої країни для вітчизняних і зарубіжних туристичних потоків (табл. 1).

Конкретним виявом об'єктивних соціально-економічних закономірностей розвитку суспільства, що визначає загальні тенденції розвитку туристичної галузі в цілому та добробут життя, зокрема, є демографічні індикатори. На відміну від типової характеристики стану та розвитку демографічної ситуації в країні, їх оцінка з погляду соціального середовища відбувається за системою показників, що наведена вище.

Таблиця 1

Індикатори добробуту населення з урахуванням впливу на туризм

Назва	Показники, які їх характеризують
Демографічні індикатори та індикатори ринку праці	Загальна кількість населення в країні, міграційний рух населення, домогосподарства, розподіл домогосподарств за кількістю осіб у їх складі, частка домогосподарств із дітьми до 18 років, частка домогосподарств без дітей, домогосподарств із дітьми за кількістю дітей у їх складі (1, 2, 3 і більше) загальний коефіцієнт народжуваності, загальний коефіцієнт смертності, коефіцієнт природного приросту, середня тривалість життя людей, темпи зростання зайнятості населення, номінальна середньомісячна плата, індекс реальної заробітної плати, темпи зростання (зменшення) заборгованості з виплати заробітної плати, рівень безробіття населення, чисельність пенсіонерів до середньої кількості постійної населення, кількість вакантних посад.
Соціальні індикатори	Рівень оплати населенням житлово-комунальних послуг, кількість дошкільних навчальних закладів, кількість загальноосвітніх навчальних закладів, кількість професійно-технічних навчальних закладів, кількість вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації, забезпеченість населення лікарями усіх спеціальностей, забезпеченість населення лікарськими лікарняними ліжками, чисельність потерпілих від травматизму, пов'язаного з виробництвом, рівень злочинності, вивільнення працівників з економічних причин, обсяг реалізованої промислової продукції (робіт, послуг) на одну особу, частка обсягу інноваційної продукції у загальному обсязі реалізованої промислової продукції, темп зростання (зменшення) обсягів введення в експлуатацію житла.
Економічні індикатори	Кількість турагентів та туроператорів на ринку, кількість суб'єктів, що здійснюють екскурсійну діяльність, витрати суб'єктів туристичної діяльності на послуги сторонніх організацій, що використовуються при виробництві туристичного продукту, кількість реалізованих населенню суб'єктами туристичної діяльності путівок, кількість туристів на екскурсантах обслугованих суб'єктами туристичної діяльності, дохід від надання туристичних послуг суб'єктам туристичної діяльності, валовий регіональний продукт, частка збиткових підприємств у загальній кількості підприємств, темп зростання (зменшення) інвестицій в основний капітал, темпи росту, зниження прямих іноземних інвестицій, обсяг реалізованих послуг у розрахунку на одну особу, темп зростання (зменшення) роздрібного товарообігу підприємств, кількість малих підприємств у розрахунку на 10000 населення.
Екологічні індикатори	Загальний коефіцієнт екологічної безпеки, щільність викидів діоксиду вуглецю (CO ₂) у розрахунку на 1000 км ² території; щільність викидів діоксиду азоту (NO ₂) у розрахунку на 1000 км ² території; щільність викидів озоноруйнуючих оксидів азоту (NO _x) у розрахунку на 1000 км ² території; викиди парникових газів в еквіваленті CO ₂ у розрахунку на душу населення; щільність викидів від стаціонарних джерел забруднення у розрахунку на 1 км ² території; щільність викидів від пересувних джерел забруднення у розрахунку на 1 км ² території; зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря після впровадження повітроохоронних заходів; рівень деградації земель (% до загальної площі); якість води для потреб населення за комплексом показників відповідно до Державних санітарних норм та правил.

Демографічні показники безпосередньо визначають зайнятість, добробут життя населення і, як наслідок, безпосередньо чи опосередковано впливають на формування рекреаційних потреб, на тривалість і якість відпочинку, на проведення вільного часу.

Чисельність та розміщення населення обумовлює безпосередньо обсяг споживчого сектора туризму. Так зростання населення у світі в цілому та його окремих регіонів прямо пропорційно впливає на збільшення числа туристів. Говорять про те [2], що туристські потоки з регіонів, котрі мають підвищену щільність населення, більш інтенсивні. До групи демографічних чинників належить також урбанізація (збільшення частки міського населення), ступінь якої прямо пропорційний інтенсивності туристських поїздок [4].

Статеві-вікова та шлюбно-сімейна структура населення виступають вагомим фактором розвитку туристичної галузі. Тобто, чітко простежується тенденція зміни туристської рухливості залежно від віку, статі та сімейного стану, зокрема, найбільшу схильність до активних форм туризму виявляють особи у віці 18-30 років [2]. Проте, загальна туристська рухливість людей, як правило, досягає піку в 30-50 років. Дослідження показують, що неодружені люди значно мобільніші, ніж сімейні, а жінки виявляють до туризму більшу цікавість, ніж чоловіки. Збільшення середньої тривалості життя та зміни в демографічному русі дозволило залучити до туристичного руху осіб похилого віку, які мають матеріальні можливості подорожувати [2].

Ключовим показником ринку праці є попит та пропозиція на ньому, які визначаються через показники – кількість зареєстрованих безробітних та потребою роботодавців у працівниках на заміщення вільних робочих місць. Закордоном затребуваність у фахівцях туристичної сфери з кожним роком зростає, чого не скажеш про наші реалії.

Також важливим є поведінкові характеристики населення, які розглядаються з точки зору демографічних даних, умов життя, рівня та якості життя (добробуту), звичок населення щодо туристичних послуг, а також із погляду знань та уявлень про різні аспекти культури, схильності та можливості до рекреації; робочий час і час для відпочинку, наявність і тривалість відпустки, рівень і традицій, сфери освіти, охорони здоров'я та відпочинку [3, 4] впливають на формування попиту на туристичний продукт.

Серед соціальних індикаторів слід виокремити у першу чергу складну ситуацію з освітніми закладами. З кожним роком кількість шкіл, професійних училищ і вищих навчальних закладів скорочується через недостатнє фінансування з боку держави, це у свою чергу призводить до відсутності кваліфікованих спеціалістів як у туристичній сфері, так і в будь-якій іншій галузі.

Також змін потребує реформа медицини та оновлення обладнання у лікарнях. Чимало зарубіжних туристів відвідують нашу країну в продовж року й існує можливість виникнення надзвичайної ситуації пов'язаної зі здоров'ям туриста, потрібно організувати належну допомогу.

Стан соціального середовища залежить від економічних індикаторів; вони формують соціальне самопочуття людини, визначають стабільність чи нестабільність ситуації у суспільстві, що у свою чергу прямо впливає на кількість туристичних потоків у державу.

Неоднозначний вплив на добробут життя населення та кількість вітчизняних та закордонних туристів має екологічна складова. На території нашої країни щорічно в атмосферу викидається біля 7 млн т (близько 11 т на км² території, більше 140 кг на одну особу) забруднюючих речовин, що становлять загрозу населенню і довкіллю. При цьому майже 62% забруднюючих речовин, що потрапляють у повітря, припадає на стаціонарні джерела забруднення. Окрім стаціонарних джерел, особливо у великих містах, суттєву загрозу для життєдіяльності спричиняє забруднення повітря автотранспортом, кількість якого зростає. За даними Державної служби статистики України, у 2011 році від пересувних джерел у м. Києві потрапило у повітря 221 тис. т забруднюючих речовин та парникових газів [5].

Однак, найбільшого удару по екології України завдала аварія на Чорнобильській АЕС, з наслідками якої ведеться боротьба і до сьогодні. Туристичні оператори розробили чимало турів до зони відчуження, вони користуються великим ажіотажем у вітчизняних і зарубіжних туристів.

Для наочної характеристики добробуту та кількості туристичних потоків пропонується інтегральний показник, який застосовується з 1990 року як незалежний емпірично обґрунтований аналіз основних питань, тенденцій та політики у сфері розвитку туризму. У дослідженні було використано наступну формулу:

$$W_{ip} = I_{дем.} * I_{екон.} * I_{екол.} * I_{соц.}, \quad (1)$$

де: W_{ip} – інтегральний показник добробуту регіону країни; $I_{дем.}$, $I_{екон.}$, $I_{екол.}$, $I_{соц.}$ – демографічний, економічний, екологічний, соціальний індекси.

Для типологізації областей України за рівнем добробуту населення пропонується певна шкала оцінки добробуту населення [6]:

$$\left\{ \begin{array}{l} W_{ip} > 1 - \text{високий рівень;} \\ W_{ip} = 1 - \text{достатній рівень;} \\ 0,5 \leq W_{ip} < 1 - \text{середній рівень;} \\ 0,25 \leq W_{ip} < 0,5 - \text{низький рівень;} \\ 0 \leq W_{ip} < 0,25 - \text{дуже низький рівень} \end{array} \right. \quad (2)$$

Високий, достатній, середній, низький і дуже низький рівень інтегральних показників добробуту

населення та кількість туристів, які відвідали той чи інший регіон, наведені в табл. 2.

Результати аналізу табл. 2 свідчать про те, що лідируючі позиції за кількістю відвідувачів та рівнем добробуту займають Львівський, Закарпатський, Одеський регіони та м. Київ ($W_{ip} > 1$).

Найвищий інтегральний показник добробуту та найбільший потік туристів припав на м. Київ (1,74). Багато пам'яток культури, історії, архітектурних споруд приваблюють до столиці України все більше туристів з кожним роком. Також м. Київ виступає як головний бізнес-осередок країни, приваблюючи бізнес-туристів. Щорічно в м. Києві проходить більше 10 великих міжнародних конференцій, на яких столиця представляє свої досягнення і піднімає рейтинг України в очах зарубіжних партнерів.

Львівський та Закарпатський регіони характеризуються оригінальними та унікальними традиціями, звичаями, обрядами. Загалом, у регіонах нараховується більше 500 об'єктів природо-заповідного фонду, площею 2000 м². Закарпатський регіон відомий, як один з найпрестижніших куточ-

ків лікування та відпочинку людей. На Закарпатті є сприятливі умови для організації зимового туризму та гірськолижного спорту, період проведення яких триває з кінця листопада до середини березня. Гірськолижні траси обладнано 29 канатними дорогами протяжністю від 200 м до 1400 м. Поряд з розміщенням у турбазах, у гірськолижних центрах краю (Драгобрат, Пилипець, Красія, Воловець, Міжгір'я, Подобовець) активно розвивається приватний гостьовий сектор – агропансіонати й оселі сільського зеленого туризму. Одеський регіон – має вихід до моря та приваблює іноземних туристів оздоровчо-курортним та пізнавальним туризмом.

Для покращення позицій добробуту і збільшення кількості туристів в Івано-Франківському, Херсонському, Київському, Харківському, Рівненському, Чернігівському, Житомирському регіонах України з середнім рівнем інтегральних показників добробуту та потоком вітчизняних та зарубіжних туристів необхідно модернізувати інфраструктуру туризму, збільшити кадровий потенціал туристич-

Таблиця 2

Розподіл регіонів за інтегральним показником добробуту та туристичними потоками*

Критерії	Регіони України	Інтегральний показник добробуту в регіонах	Туристичні потоки (осіб) за роками		Індекс росту туристичних потоків
			2008	2015	
$W_{ip} > 1$	м. Київ	1,74	345119	476812	1,386
$W_{ip} > 1$	Одеський	1,54	351447	431523	1,227
$W_{ip} > 1$	Львівський	1,34	143610	181827	1,266
$W_{ip} > 1$	Закарпатський	1,32	87341	104892	1,2
$0,5 \leq W_{ip} < 1$	Івано-Франківський	0,99	595031	799730	1,34
$0,5 \leq W_{ip} < 1$	Херсонська	0,98	37832	40045	1,058
$0,5 \leq W_{ip} < 1$	Київська	0,87	27354	25008	0,914
$0,5 \leq W_{ip} < 1$	Харківська	0,76	137506	112429	0,817
$0,5 \leq W_{ip} < 1$	Рівненська	0,64	26712	21003	0,786
$0,5 \leq W_{ip} < 1$	Чернівецька	0,56	46921	28901	0,615
$0,5 \leq W_{ip} < 1$	Житомирська	0,532	15472	8615	0,559
$0,25 \leq W_{ip} < 0,5$	Сумська	0,472	35001	15782	0,450
$0,25 \leq W_{ip} < 0,5$	Дніпропетровська	0,47	164461	57770	0,351
$0,25 \leq W_{ip} < 0,5$	Чернігівська	0,45	36627	12309	0,336
$0,25 \leq W_{ip} < 0,5$	Запорізька	0,43	120151	40376	0,336
$0,25 \leq W_{ip} < 0,5$	Вінницька	0,39	43178	12780	0,295
$0,25 \leq W_{ip} < 0,5$	Хмельницька	0,386	69508	19885	0,286
$0,25 \leq W_{ip} < 0,5$	Черкаська	0,362	43049	11684	0,271
$0 \leq W_{ip} < 0,25$	Тернопільська	0,245	32929	7536	0,228
$0 \leq W_{ip} < 0,25$	Полтавська	0,24	67218	14608	0,217
$0 \leq W_{ip} < 0,25$	Кіровоградська	0,2	42935	8854	0,206
$0 \leq W_{ip} < 0,25$	Миколаївська	0,17	54271	9023	0,166
$0 \leq W_{ip} < 0,25$	Волинська	0,151	25173	3156	0,125
$0 \leq W_{ip} < 0,25$	Донецька**	0,134	94121	-	-
$0 \leq W_{ip} < 0,25$	Луганська**	0,113	50881	-	-
$0 \leq W_{ip} < 0,25$	АР Крим**	0,1	335331	-	-

* Складено за власними розрахунками за даними [7]

** Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та частини зони проведення антитерористичної операції

ної сфери, раціонально використовувати туристичні ресурси і покращити імідж цих регіонів.

Низький рівень як інтегральних показників добробуту, так і потоків вітчизняних та зарубіжних туристів спостерігається в Сумському, Дніпропетровському, Чернігівському, Запорізькому, Вінницькому, Хмельницькому, Черкаському регіонах. Причинами такої ситуації є низька репутація з боку іноземних відвідувачів через відносно низьку конкурентоспроможність вітчизняного туристичного продукту, що не дозволяє Україні посісти гідне місце серед інших європейських країн. Тому для активного розвитку в'їзного та внутрішнього туризму в цих регіонах необхідно створити відповідну маркетингову стратегію його стимулювання, яка сприяла б збільшенню кількості іноземних відвідувачів, дозволила б краще використовувати наявний туристично-рекреаційний потенціал регіонів України та допомогла б створенню позитивного іміджу країни на світовому ринку туристичних послуг [8, с. 201].

Значна частина регіонів України мають вкрай низький рівень інтегрального показника, а саме: Тернопільський, Полтавський, Кіровоградський,

Миколаївський, Волинський, Донецький, Луганський та АР Крим.

У Донецькому (0,134), Луганському (0,113) регіоні та АР Крим (0,1) (розрахунки проведені на основі даних до 2014 року включно) склалася вкрай тяжка ситуація. Області і автономна республіка тимчасово окуповані, це спричинило значне зниження добробуту на території і кількості туристів, які відвідували ці краї.

На основі вищесказаного, можна спостерігати диференціацію добробуту в різних регіонах країни (рис. 1).

До регіонів з високим рівнем інтегрального показника належать: Львівський, Закарпатський, Одеський регіони та м. Київ; середнім рівнем: Івано-Франківський, Херсонський, Київський, Харківський, Рівненський, Чернігівський, Житомирський; низьким та дуже низьким рівнем інтегрального показника: Сумський, Дніпропетровський, Чернігівський, Запорізький, Вінницький, Хмельницький, Черкаський, Донецький, Луганський регіони та АР Крим. Для покращення ситуації необхідно впроваджувати програми розвитку туристичної галузі та покращення добробуту населення в цих регіонах.

Рис. 1. Інформаційна карта добробуту населення країни

Висновки з проведеного дослідження. Отже, можна зробити наступні висновки:

по-перше, визначено індикатори добробуту населення з урахуванням впливу на туризм та виділено соціальні, економічні, екологічні, демографічні та індикатори ринку праці;

по-друге, розраховано інтегральні показники добробуту регіонів України, визначено критерії оцінки добробуту населення та проведено розподіл регіонів за цими критеріями;

по-третє, оцінено регіональні відмінності щодо відвідування регіонів України вітчизняними та зарубіжними туристами з урахуванням рівня добробуту цих територій. Визначено, що найбільш привабливими регіонами є регіони з наявністю природних або історико-культурних туристичних ресурсів, пам'яток історії, культури, архітектури, і в яких влада стимулює та підтримує туристичну сферу. Доведено, що для регіонів з низьким рівнем добробуту і низьким потоком туристів необхідно покращити ситуацію залученням інвестицій у створення позитивного туристичного іміджу. Основою подальших досліджень буде розробка стратегій розвитку та покращення туризму в Полтавському регіоні.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Пурська І. С. Концептуальні засади створення маркетингової стратегії розвитку іноземного туризму в регіонах України [Електронний ресурс] / І. С. Пурська // Регіональна економіка. – 2008. – № 4. – С. 200-207. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/regek_2008_4_28
2. Кочемировська О. О. Розвиток трудового потенціалу як чинник економічного зростання України: аналіт. доп. / О. О. Кочемировська. – К.: НІСД, 2014. – 108 с.
3. Дурович А. П. Организация туризма: учебное пособие для вузов / А. П. Дурович, Н. И. Кабушкин, Т. М. Сергеева, Н. М. Бирицкая. – Минск: Новое знание, 2003. – 632 с.
4. Василенко В. Н. Диагностика развития регионов: структура, границы, методы: монография / В. Н. Василенко, П. В. Гудзь, О. А. Кратт и др.; под

науч. ред. В. Н. Василенко. – Донецк: Юго-Восток, 2009. – 286 с.

5. Сокол Т. Г. Основы туристической деятельности: учебник / Т. Г. Сокол, В. Ф. Орлов – К.: Грамота, 2006. – 263 с.

6. Дружиніна В. В. Результативність оцінки добробуту населення на місцевому рівні [Електронний ресурс] / В. В. Дружиніна, А. І. Макаров // Ефективна економіка, № 5. – 2016. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4946>

7. Сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua

8. Школа І. М. Розвиток туристичного бізнесу регіону: навчальний посібник / І. М. Школа, Т. М. Ореховська, О. П. Корольчук, В. Ф. Кифяк. – Чернівці: Книги – XXI, 2007. – 291 с.

REFERENCES:

1. Purska I. S. (2008) Kontseptualni zasady stvorenia marketynhovoї stratehii rozvytku inozemnoho turizmu v rehionakh Ukrainy. Rehionalna ekonomika, № 4, pp. 200-207 (in Ukrainian).
2. Kochemyrovska O. O. (2014) Rozvytok trudovoho potentsialu yak chynnyk ekonomichnoho zrostantia Ukrainy: analit. dop. K.: NISD, 108 p. (in Ukrainian).
3. Durovych A. P., Kabushkyn N. Y., Serheeva T. M., Byrytskaia N. M. (2003). Orhanyzatsyia turyzma: Uchebnoe posobie dlia vuzov. Mynsk: Novoe znanye, 632 p.
4. Vasilenko V. N., Gudz P. V., Kratt O. A. i dr. (2009). Diagnostika razvitiya regionov: struktura, granitsyi, metody: monografiya. Donetsk: Yugo-Vostok. – 286 p. (in Ukrainian).
5. Sokol T. H., Orlov V. F. (2006). Osnovy turystychnoi diialnosti: pidruchnyk. K.: Hramota, 263 p. (in Ukrainian).
6. Druzhynina V. V., Makarov A. I. (2016). Rezultatyvnist otsinky dobrobutu naselennia na mistsevomu rivni. Efektyvna ekonomika, № 5. Rezhym dostupu: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4946> (in Ukrainian).
7. Cait Derzhavnogo komitetu statystyky Ukrainy [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: www.ukrstat.gov.ua
8. Shkola I. M., Orekhovska T. M., Korolchuk O. P., Kyfiak V. F. (2007). Rozvytok turystychnoho biznesu rehionu: navchalnyi posibnyk. – Chernivtsi: Knyhy – XXI, 291 p. (in Ukrainian).

Druzhynina V.V. Doctor of Economic Sciences, Associate Professor,
Professor at Department of Tourism
Kremenchuk Mykhailo Ostrohradskyi National University**Makhynia K.V.**Graduate Student,
Kremenchuk Mykhailo Ostrohradskyi National University**EVALUATION OF TOURIST ATTRACTIVENESS OF UKRAINIAN REGIONS TAKING
INTO ACCOUNT WELFARE OF THEIR POPULATION**

Tourism is one of the most promising sectors of the economy in the world. After all, the development of tourism has a significant impact on sectors of the economy and is one of the most promising areas of structural adjustment of the economy. Particularly important is the consideration of the influence of the tourism industry on the welfare of the population. Proper research and use of the acquired knowledge will significantly improve the efficiency of the tourism industry in the country as a whole.

To date, the welfare of the population is closely linked to the number of tourist flows and the tourism industry as a whole but, in the situation that has developed in Ukraine, this has not been given enough attention, and this has contributed to the definition of the purpose of work.

The aim is a statistical assessment of the welfare of the population in the aspect of direct correlation of tourist attractiveness of different regions of Ukraine.

The completeness and effectiveness of the statistical assessment of the welfare of the population and its impact on the tourism industry depend on the system of indicators used in the research. Based on the study, systematization and generalization of world and national experience in constructing indicator systems for the assessment of the welfare of the population, their own system of indicators is substantiated, which covers the economic, demographic, social, and environmental indicators of the integrated indicators of well-being and can be the basis for determining the most attractive regions of our country for domestic and foreign tourist flows.

For the typology of Ukrainian regions, a certain scale of the welfare of the population is proposed for the welfare of the population. High, sufficient, average, low, and very low level of integrated welfare indicators and a number of tourists who visited a particular region are considered.

We will determine that the leading positions in terms of the number of visitors and the level of well-being are taken by the Lviv, Transcarpathian, Odesa regions and Kyiv ($W_{ip} > 1$); middle level: Ivano-Frankivsk, Kherson, Kyiv, Kharkiv, Rivne, Chernihiv, Zhytomyr; low and very low level of the integral indicator: Sumy, Dnipropetrovsk, Chernihiv, Zaporizhzhia, Vinnytsia, Khmelnytskyi, Cherkasy, Donetsk, Luhansk regions and Crimea. In order to improve the situation, it is necessary to implement programs for the development of the tourism industry and improve the well-being of the population in these regions.

Consequently, the following conclusions can be made, firstly, indicators of population welfare are determined taking into account the impact on tourism and the social, economic, ecological, demographic, and labour market indicators are identified; secondly, integral indicators of the welfare of regions of Ukraine are calculated, the criteria for assessing the population welfare are determined, and the regions are divided according to these criteria; thirdly, the regional differences regarding the visiting of Ukrainian regions by domestic and foreign tourists taking into account the level of well-being in these regions are determined; the most attractive regions are the regions with the presence of natural or historical and cultural tourist resources, monuments of history, culture, architecture, and in which the power stimulates and supports tourism industry. It is proved that for regions with low welfare and low flow of tourists, it is necessary to improve the situation by attracting investments in creating a positive tourist image.